

Handläggare, direkttelefon
Andreas Åhlander, +46(0)10 478 5733

KONSEKVENsutREDNING

2023-10-18

Dnr: 23-05506

Enligt sändlista

Konsekvensutredning gällande förslag till ändringsföreskrift om preliminär lotsbeställning

Inledning

För att möta Transportstyrelsens (TSFS 2022:94) nya föreskrift som träder i kraft den 1 december 2023 föreslår Sjöfartsverket att göra en *ändringsföreskrift* som träder i kraft 1 december 2023. Förslaget motsvarar de ändringar som Sjöfartsverket tidigare har remitterat i ärende Dnr: 23-00403 om *tillhandahållande av lots, lotsbeställning, tilldelning av lots och lotsavgifter*. Effekten av ändringsföreskriften är att de ändringar som inte berör avgiftsnivåer träder i kraft en månad tidigare än planerat. Genom ändringsföreskriften som reglerar att Sjöfartsverket kan kräva in preliminära lotsbeställningar tidigare förbättras myndighetens möjligheter att förutse behovet av lotsar. Detta kan leda till lägre uttag av övertid samt förbättra servicegraden för lotsning. Syftet är att harmonisera Sjöfartsverkets föreskrifter med Transportstyrelsens (TSFS 2022:94) och på så vis förenkla övergången från nuvarande lotsregelverk till det nya.

Bakgrund och förutsättningar

Sjöfarten har en avgörande betydelse för transporter till och från Sverige. Att den kan bedrivas säkert och effektivt är av stor vikt för uppfyllandet av de transportpolitiska målen. Ett medel för en säker sjöfart är användandet av lots. Genom att lots används minskar riskerna för grundstötningar och kollisioner och därmed risken för skador på människor, miljö och egendom.

Transportstyrelsen har beslutat nya föreskrifter om lotsning (TSFS 2022:94) som träder i kraft den 1 december 2023. Sjöfartsverket har tidigare lyft fram att de nya föreskrifterna innebär svårigheter att förutse behovet av lots och därmed svårigheter att planera lotsningsverksamheten, inte minst lokalt inom vissa lotsområden.¹ Sjöfartsverket har därför gjort en översyn av beställningsförfarandet

¹ Sjöfartsverkets remissvar 2022-05-23, dnr 20-03046.

Datum
2023-10-18

Dnr 23-05506

enligt SJÖFS 2022:2 för att kunna förbättra möjligheterna att förutse kundernas behov av lots.

Syftet med föreslagna ändringar

Preliminär lotsbeställning

Branschen har efterfrågat en tydligare koppling av preliminära lotsbeställningar till fartygsanmälan i syfte att förenkla hanteringen och minska administrationen kring anlöpet och dess rapportering.

I Sjöfartsverkets beslut till nya föreskrifter som träder i kraft den 1 januari 2024 är kravet på att kunden ska avisera behovet av lots borttaget. Istället kommer det bli obligatoriskt att göra en preliminär lotsbeställning i samband med fartygsanmälan, senast 24 timmar innan ETA (Estimated Time of Arrival). Att få in den preliminära lotsbeställningen tidigare ökar möjligheten att förutse behovet av lotsar och därmed öka förutsättningen att förbättra servicegraden för lotsning. För att möta ikraftträdandet 1 december 2023 i Transportstyrelsens (TSFS 2022:94) nya föreskrift föreslår Sjöfartsverket en ändringsföreskrift som tillgodoser den föreslagna ändringen under övergångsperioden december 2023 – januari 2024.

I MSW (*Maritime Single Window*) kommer det förutsättas, alltså vara automatiskt förvalt, att lotspliktiga fartyg, över 70 meters längd eller 20 meters bredd ska beställa lots. Det kommer dock i MSW vara möjligt att aktivt åberopa undantag från lotsplikten i enlighet med TSFS 2022:94 och då behöver det förvalda alternativet för en preliminär lotsbeställning tas bort. Det skapas då inget underlag för preliminär lotsbeställning.

För fartyg som inte är lotspliktiga enligt TSFS 2022:94, alltså för fartyg som är mindre än 70 meters längd eller 20 meters bredd och tillika fartyg med lotsdispens, kommer det vara möjligt att beställa lots genom att aktivt göra en preliminär lotsbeställning i MSW.

Förslaget syftar till att öka förutsägbarheten kring behovet av lots. Att kräva in en preliminär lotsbeställning i tidigare skede ger jämfört med en avisering alla uppgifter som behövs för att starta planeringen av beställningen. Merparten kunder får ett steg mindre att utföra och därmed ett effektivare beställningsförfarande. Genom att kunden med en aktiv handling måste välja bort sin preliminära lotsbeställning i MSW, tydliggörs att användandet undantag från lotsplikt sker under kundens ansvar.

Alternativa lösningar och effekter vid utebliven reglering

Sjöfartsverket bedömer att en ändringsföreskrift under perioden är nödvändig för att möta TSFS 2022:94 ikraftträdande. Vid utebliven ändringsföreskrift krävs det att kunden fortsatt behöver avisera lotsbeställning under cirka en månad.

Datum
2023-10-18

Dnr 23-05506

Vilka berörs av regleringen

Antalet utförda lotsuppdrag uppgick för december månad 2022 till cirka 2 500 stycken. Antal unika fartyg under samma period uppgick till cirka 700 stycken. Redare vars fartyg som använder svensk lots till och från svenska hamnar berörs av ändringarna i föreskrifterna i form av att avisering av lots är borttaget och det blir obligatoriskt att göra en preliminär lotsbeställning i samband med fartygsanmälan.

Uppgifter om de bemyndigande som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Med stöd av förordningen (1999:215) om lotsavgift har Sjöfartsverket rätt att föreskriva om avgifter för lotsningsverksamheten. Sjöfartsverket får enligt 6 § förordningen (1982:569) om lotsning föreskriva om vilka uppgifter som ska lämnas i samband med en lotsbeställning.

Uppgifter om kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför

Ändringsföreskriften väntas inte medföra några extra lönekostnader, andra administrativa kostnader eller någon ökad resursbelastning för Sjöfartsverkets kunder.

Att göra den preliminära lotsbeställningen till ett förvalt alternativ kan innebära en risk för att kunder skickar in beställningar av misstag. En preliminär lotsbeställning medför dock inget betalningsansvar för kunden. Sjöfartsverket bedömer därför att förändringen inte innebär någon risk för att kunder faktureras pga. beställningar gjorda av misstag.

Ändringen innebär att kunden kan behöva lämna vissa uppgifter vid en tidigare tidpunkt än idag. Idag lämnas lotsningens startpunkt och önskade starttid inte i samband med fartygsanmälan, utan istället vid preliminär och definitiv lotsbeställning. Eftersom den preliminära beställningen inte är obligatorisk är det idag möjligt att vänta fram till den definitiva beställningen fem timmar innan lotsstart med att lämna uppgift om lotsningens startpunkt och önskade starttid. Med det nya förslaget kommer det istället bli obligatoriskt att ange dessa vid fartygsanmälan, senast 24 timmar innan ETA.

De kunder som idag inte rapporterar lotsstatus via MSW utan sköter rapporteringen direkt från egna system, s.k. maskin-maskin rapportering kommer behöva se över samt uppdatera sina rutiner om hur rapporteringen går till.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förändringarna bedöms vara i linje med Sveriges skyldigheter vid anslutningen till EU och inte i strid med de fyra friheterna inom EU.

Datum
2023-10-18

Dnr 23-05506

Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkt för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Ändringsföreskriften avses träda ikraft den 1 december 2023 och remitteras under oktober 2023, Sjöfartsverket genomför informationsinsatser kring de aktuella förändringarna innan ikraftträdande.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Storleken på de företag som påverkas av de föreslagna förändringarna varierar kraftigt från enmansföretag till stora koncerner med en tyngdpunkt på mindre och medelstora företag. Sjöfartsverkets kunder är rederier, vilka (oftast genom fartygsagenter) svarar för rapportering av uppgifter till grund för debitering och för betalning av farleds- och lotsavgifterna.

Fartygsagenterna är redarnas representanter i de svenska hamnarna och antalet agenter uppgår till cirka 170 stycken. De företag som levererar stödtjänster till sjöfarten har i genomsnitt nio anställda. Då redarna i regel agerar genom sina fartygsagenter saknar Sjöfartsverket uppgifter om antalet redare eller fartygsägare. Det är även viktigt att beakta att sjöfartsnäringen är internationell och att ägarstrukturer ofta är komplexa och till viss del även föränderliga.

Beskrivning av tidsåtgång som regleringen kan föra med sig för att anpassa företagens verksamheter till förändringen

Sjöfartsverket bedömer inte att en tidigareläggning (en månad) av kravet kräver någon ytterligare tid för anpassning.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Ändringsföreskriften medför vissa administrativa åtgärder för Sjöfartsverket men bedöms inte medföra betydande administrativa, praktiska eller andra åtgärder för fartygsagenter, redare eller fartyg.

Undantaget de kunder som idag rapporterar lotsstatus via maskin-maskinrapportering som kommer behöva se över hur rapporteringen gällande preliminär lotsbeställning går till samt uppdatera sina befintliga rutiner.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Sjöfartsverket bedömer att inga konkurrensförhållanden påverkas då ändringsföreskriften gäller samtliga fartygsagenter, redare eller fartyg.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Datum
2023-10-18

Dnr 23-05506

Sjöfartsverket bedömer att inga andra konsekvenser för de berörda företagen finns.

Beskrivning av om särskild hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Ingen särskild hänsyn behöver tas till små företag vid utformningen av reglerna då dessa inte förändras utan förslaget är begränsat till att en preliminär lotsbeställning blir obligatorisk i samband med fartygsanmälan. Förslaget genererar därmed inte en ökad administrativ börda i frågan om hantering eller dokumentation.

Beskrivning av effekter för kommuner eller regioner

Kommuner och regioner påverkas inte av de föreslagna ändringarna.

Kontaktperson Andreas Åhlander +46(0)10 478 5733
andreas.ahlander@sjofartsverket.se